

ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ "ΑΣΤΡΟΦΥΣΙΚΗ-1" ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2013

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: Δεν επιτρέπεται να βγείτε εκτός αμφιθεάτρου τις πρώτες 2 ώρες της εξέτασης εκτός αν θέλετε να παραδώσετε το γραπτό σας. Τα θέματα θα τα παραδώσετε μαζί με το γραπτό σας (θα αναρτηθούν στο διαδίκτυο σε λίγες μέρες). Η διάρκεια της εξέτασης είναι 3 ώρες. Όταν παραδώσετε το γραπτό σας πρέπει να δείξετε και την ταυτότητά σας. ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ, Ι. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ.

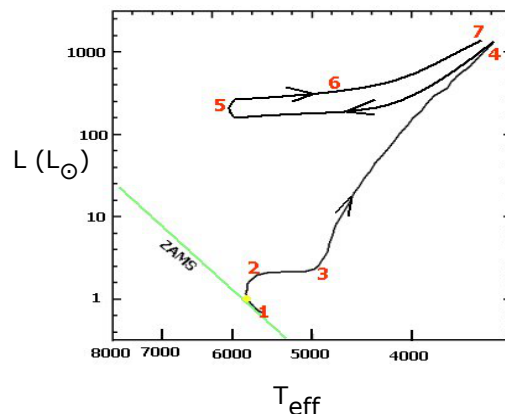
1ο Θέμα: Το αστέρι Προκύων Α είναι ο φωτεινότερος αστέρας στον αστερισμό του Μικρού Κυνός, εύκολα ορατός με γυμνό μάτι στον ουρανό της Ελλάδας τις χειμωνιάτικες νύχτες. Η ενεργός θερμοκρασία στην επιφάνεια του, T_{eff} , είναι ίση με 6530 K και η ακτίνα του ίση με $2.06R_{\odot}$. Ο συνοδός του αστέρα, Προκύων Β, κινείται σε έντονα ελλειπτική τροχιά. Έχει ακτίνα $R_B=0.0096R_{\odot}$ και απόλυτο ολικό μέγεθος $M_{bol}=12.9$. Υπολογίστε το ηλίο α) των λαμπροτήτων και β) των ενεργών θερμοκρασιών των δύο αστεριών. Δίνεται ότι $M_{bol,\odot}=4.74$. (2)

2ο Θέμα: Δείξτε ότι $m_B-m_V=M_B-M_V$. Επομένως, ο παρατηρήσιμος δείκτης χρώματος ($B-V\equiv m_B-m_V$) ισούται με τον πραγματικό δείκτη χρώματος ενός αστέρα και άρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προσδιορισμό της ενεργούς θερμοκρασίας του όπως εξηγήσαμε στο μάθημα. (1) Αν η ενεργός θερμοκρασία ενός αστέρα είναι μικρότερη από 10000 K, τότε $F_B/F_V < (F_B/F_V)_{vega}$ (F_B και F_V είναι η ροή ακτινοβολίας στα φίλτρα Β και V, αντίστοιχα). Χρησιμοποιήστε τον ορισμό του μεγέθους στα φίλτρα Β και V για να δείξετε ότι ο δείκτης χρώματος αυτού του αστεριού, $B-V$, είναι μεγαλύτερος του μηδενός (1).

3ο Θέμα: Τι ονομάζουμε "κύρια ακολουθία"; Ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό του αστέρα που καθορίζει τη θέση του στην κύρια ακολουθία και γιατί; (1) Εξηγήστε γιατί περιμένετε (ή δεν περιμένετε) να υπάρχουν αστέρια με μάζα $0.05M_{\odot}$ ή $200M_{\odot}$. (0.5) Πως αλλάζει ο χρόνος παραμονής στη κύρια ακολουθία για αστέρια με μάζα $1M_{\odot} < M < 30 M_{\odot}$; Πόσο θα είναι ο χρόνος παραμονής στην κύρια ακολουθία ενός αστέρα μάζας $10M_{\odot}$; (1)

4ο Θέμα: Έχει παρατηρηθεί ότι, ορισμένες στιγμές, η περίοδος περιστροφής του πάσσαρ στο νεφέλωμα του Καρκίνου αλλάζει "σημαντικά". Σε μία τέτοια παρατήρηση βρέθηκε ότι η περίοδος περιστροφής, P , μειώθηκε κατά ένα παράγοντα $|\Delta P| \approx 10^{-8} P$. Αν αυτή η αύξηση στη γωνιακή ταχύτητα περιστροφής του αστέρα νετρονίων οφείλεται σε συστολή του, υπολογίστε τη μεταβολή στην ακτίνα του, ΔR , σε μέτρα (υποθέστε ότι η ακτίνα του αστέρα νετρονίων είναι ίση με 10 km). (2)

5ο Θέμα: Η παρακάτω εικόνα δείχνει τη θέση του Ήλιου σε θεωρητικό διάγραμμα "λαμπρότητας (άξονας των y) - θερμοκρασίας (άξονας των x)". Η γραμμή από το σημείο 3 στο σημείο 4 ονομάζεται "κλάδος των ερυθρών γιγάντων". Ποια η πηγή ενέργειας του Ήλιου εκείνη την περίοδο; Γιατί η λαμπρότητα αναμένεται να αυξηθεί τόσο πολύ καθώς ο Ήλιος θα εξελίσσεται από το "σημείο" 3 στο 4; (1.5)

Δίνονται ότι: $L_{\odot}=3.8 \times 10^{26}$ W, $M_{\odot}=2 \times 10^{30}$ kg, $R_{\odot}=7 \times 10^8$ m, $m_H=1.67 \times 10^{-27}$ kg, $\sigma=5.6704 \times 10^{-8}$ W $m^{-2}K^{-4}$, $1pc=3.09 \times 10^{16}$ m, $I=(2/5)MR^2$